

Konkurencijos dėl žemės naudojimo ir tvaraus ūkininkavimo tyrimas
- RALUC

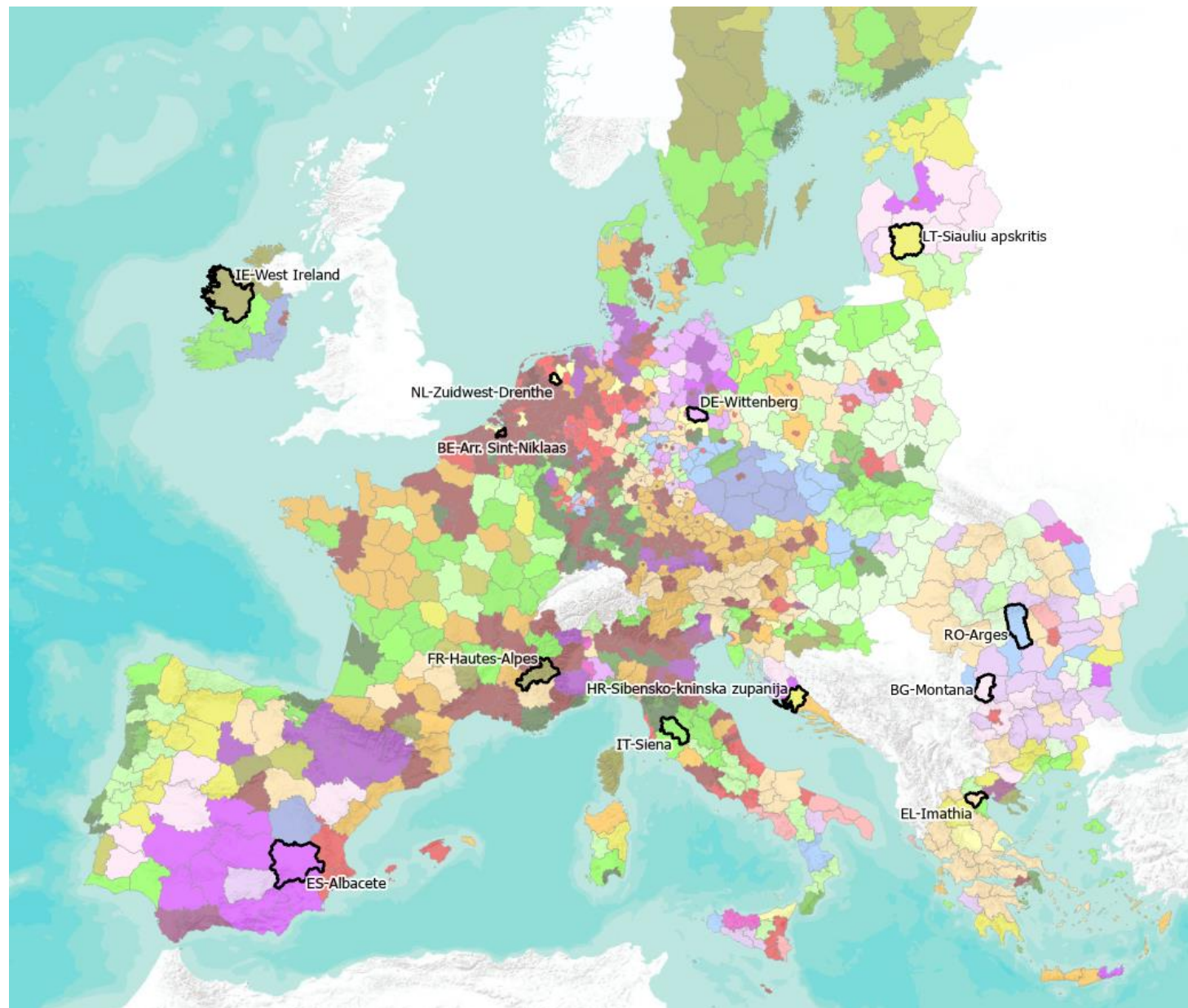
(Reference: AGRI/2022/OP/0005)

Atvejo analizės seminaras: ateities aptarimas

Pagalbinė informacija seminarui apie būsimą žemės paskirties keitimą

Regionas: Šiaulių apskritis (Lietuva)

Visi 12 atvejų tyrimų RALUC

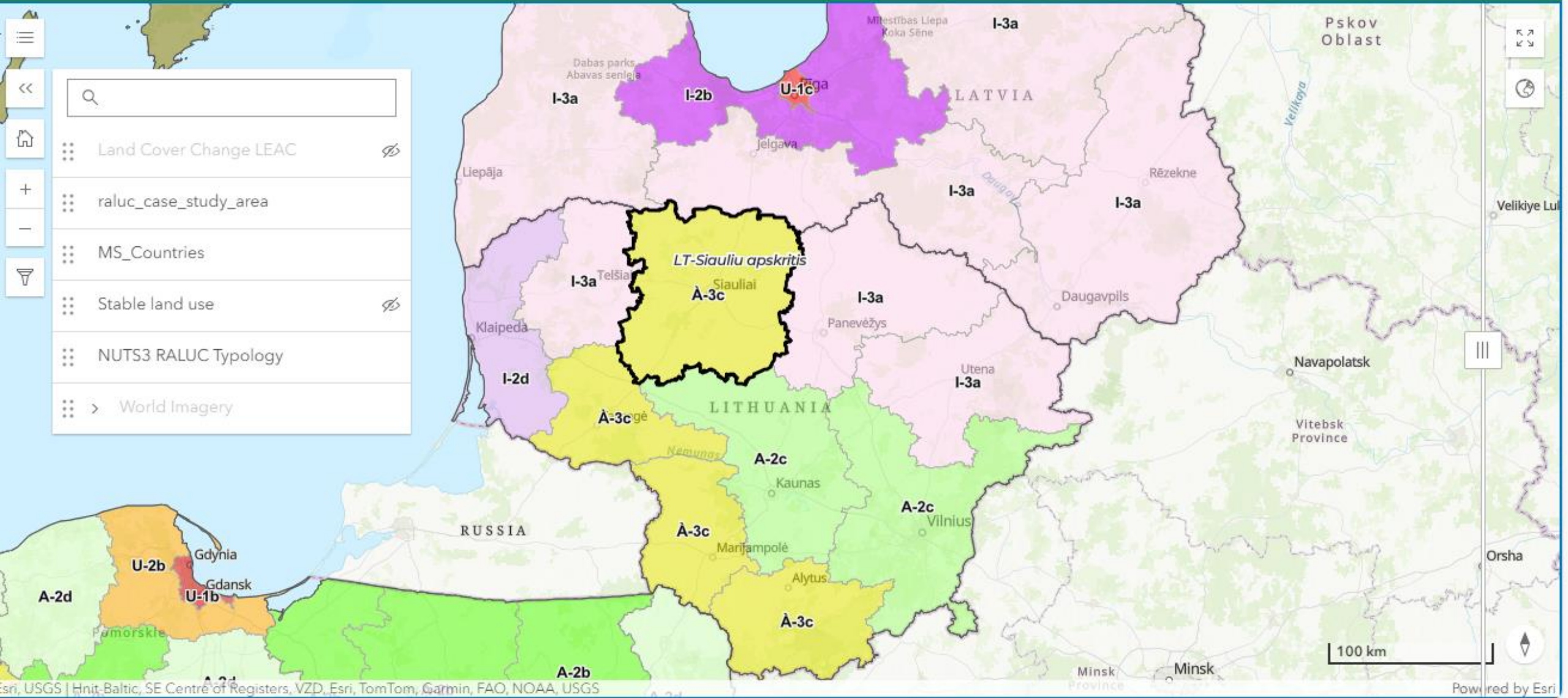
Seminaro tikslai

Aptarti:

- Būsimus (galimus) žemėnaudos pokyčius ir pasekmės ūkininkavimo tvarumui (aplinkai, gamtos apsaugai, žemės ūkio gamybai, ūkio pajamoms ir darbo jėgai);
- Tvaraus žemės ūkio paskirties žemės naudojimo politikos priemones

RALUC Typology map viewer

Map navigation and layer controls:

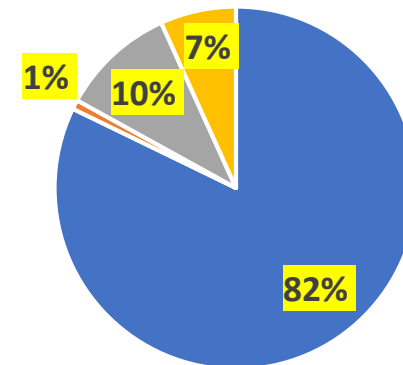
- Search bar
- Home button
- Zoom in (+) and Zoom out (-) buttons
- Layers list:
 - Land Cover Change LEAC
 - raluc_case_study_area
 - MS_Countries
 - Stable land use
 - NUTS3 RALUC Typology
 - World Imagery

Dabartinis žemės naudojimas

Siauliu apskritis	Hektarai	regiono ploto %	Žemės ūkio paskirties %
Visas plotas	819,487	100%	
Žemės ūkio paskirties žemę (2020)	467,108	57%	
Miško žemė (2018)	180,287	22%	
Žmonių veiklos pakeista žemė (2018)	24,585	3%	
Kita žemė (2018)	57,364	7%	
Didelės gamtinės vertės dirbamos žemės plotas (2012)	9,342	1%	2%
Žemės ūkio ribinės (marginalinės) žemės plotas(2020)	51,382	6%	11%

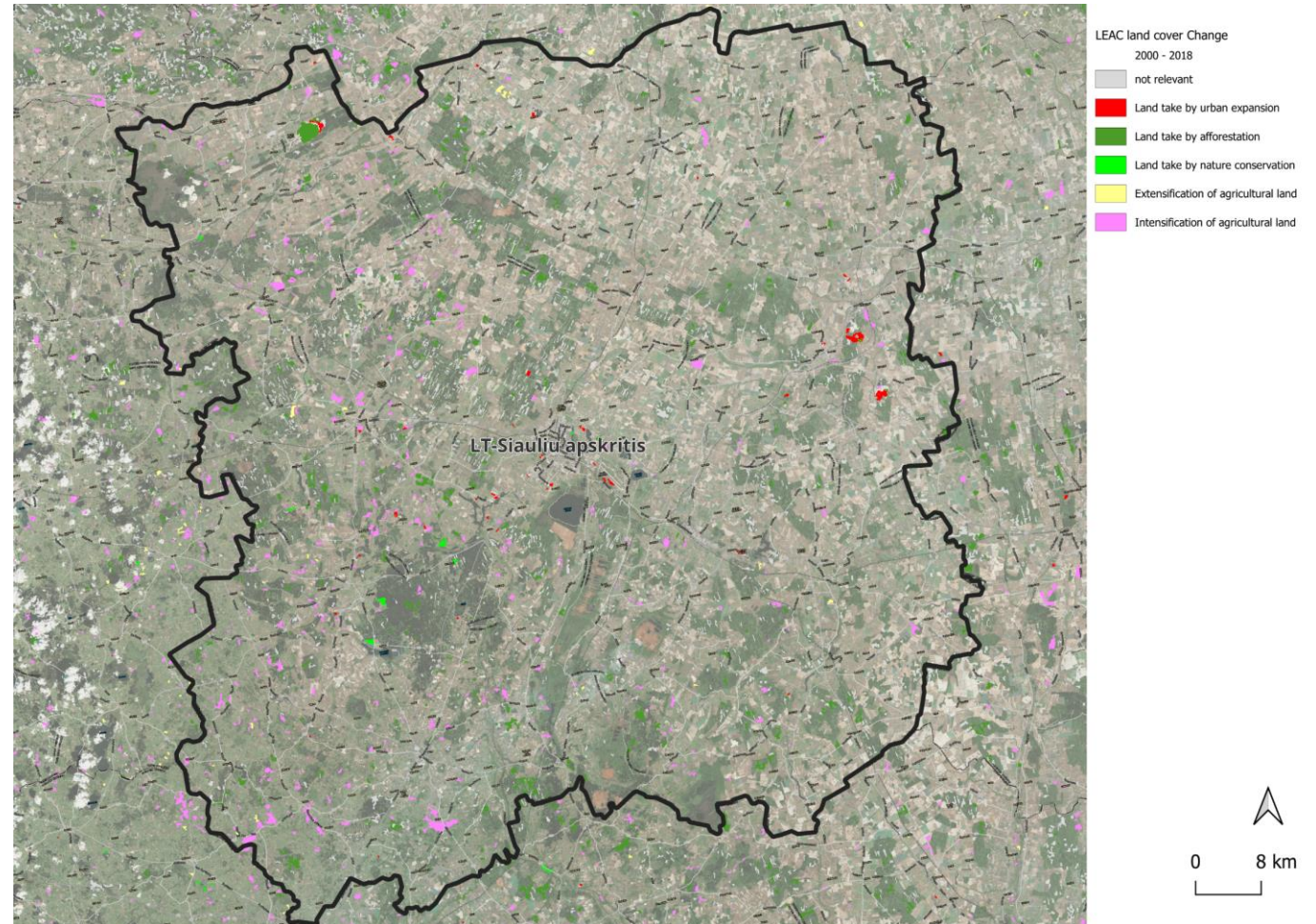
Žemės ūkio paskirties žemės naudojimas Šiaulių apskrityje

- Arable land
- Permanent crops
- Permanent grassland

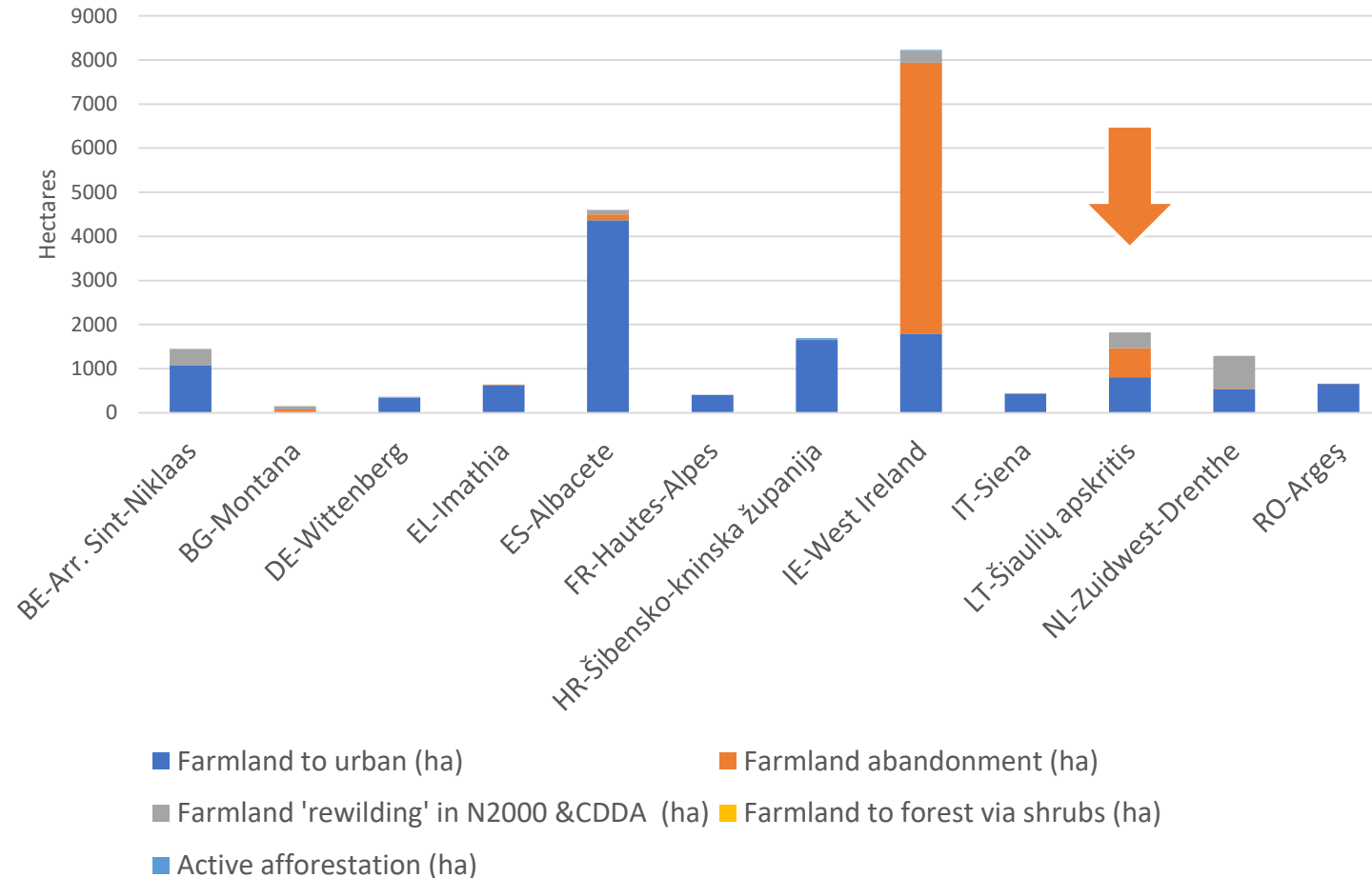
Kokie buvo pagrindiniai žemės dangos pokyčiai?

Pagrindiniai žemės dangos pokyčiai 2000-2018 (Viso žemės ūkio paskirties ir ne žemės ūkio paskirties žemėje 2000 metais)	Pasikeitimas hektarais (2000-2018)	%/regiono teritorijos 2000
Žemės panaudojimas miestų plėtrai	810	0.10%
Apželdinimas mišku	7323	0.89%
Gamtos išsaugojimas ir atkūrimas žemės ūkio paskirties žemėje	243	0.03%
Žemės ūkio paskirties žemės ekstensyvinimas	371	0.05%
Žemės ūkio paskirties žemės intensyvinimas	6780	0.83%

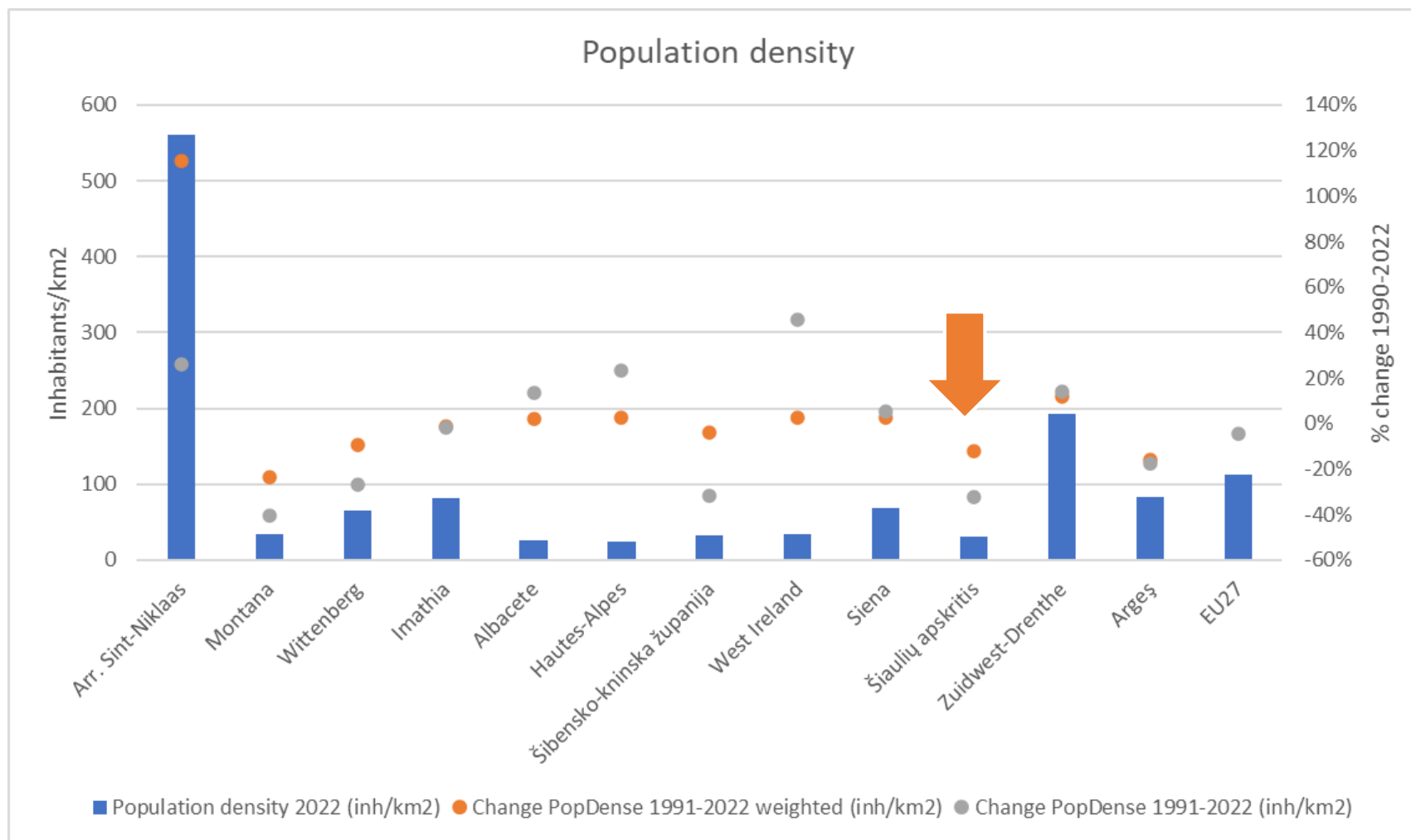

Dirbamos žemės praradimas: miestams, miškams, žemės apleidimui ir gražinimui gamtai (2000–2018 m.)

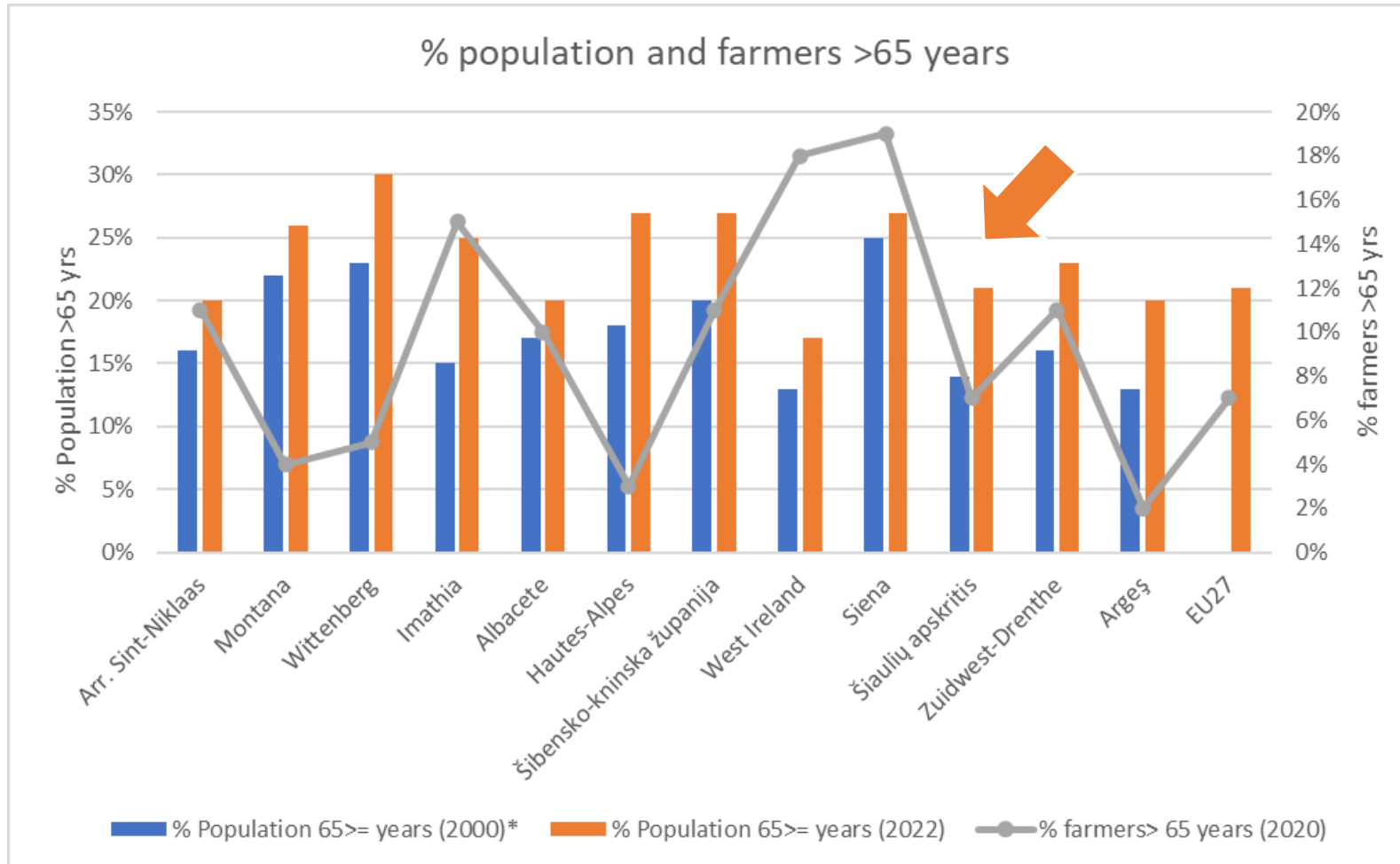
Farmland to forest, rewilding & abandonment (2000-2018)

Istorinės tendencijos ir dabartinė demografinė situacija

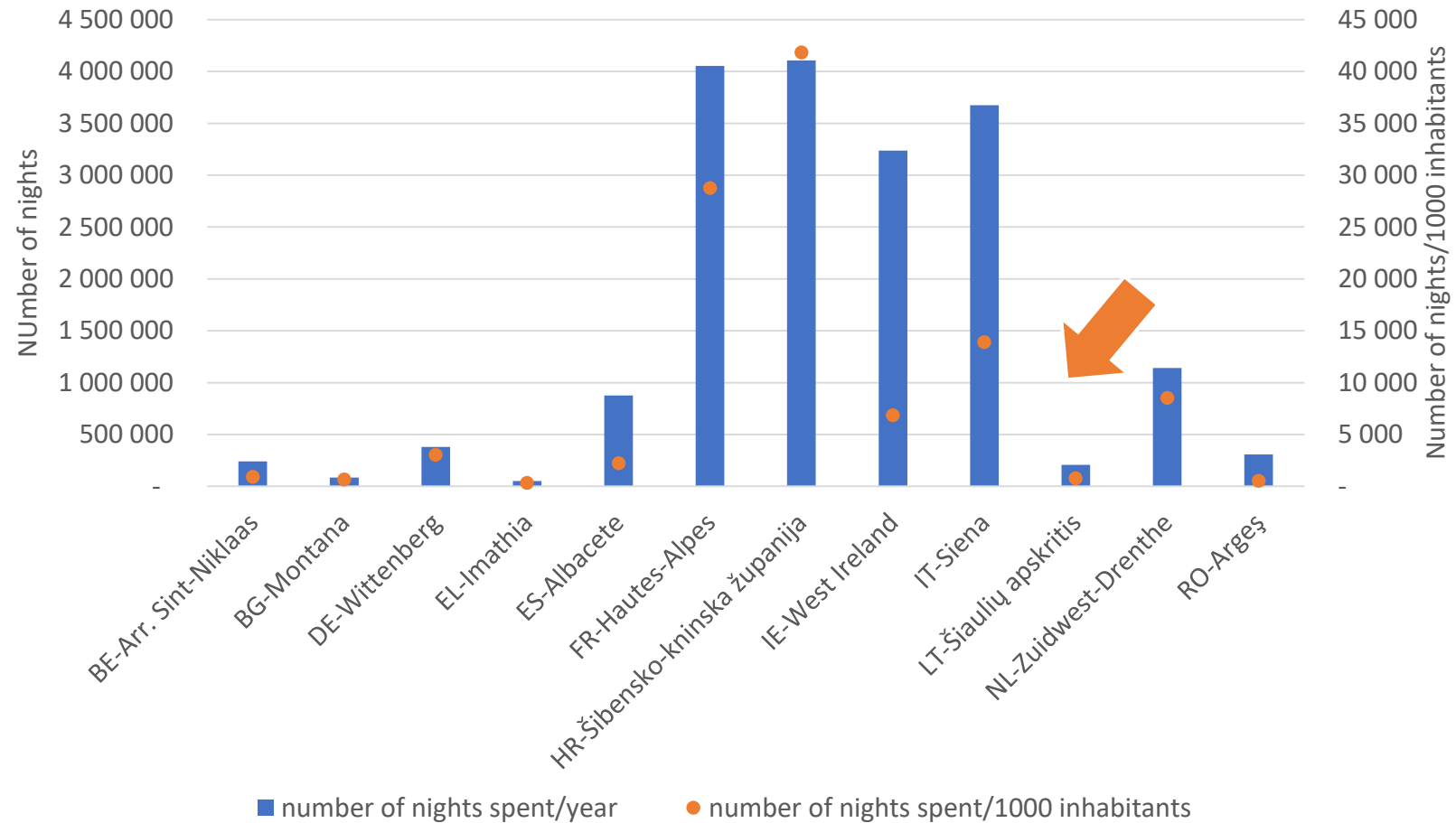

Istorinės tendencijos ir dabartinė demografinė situacija

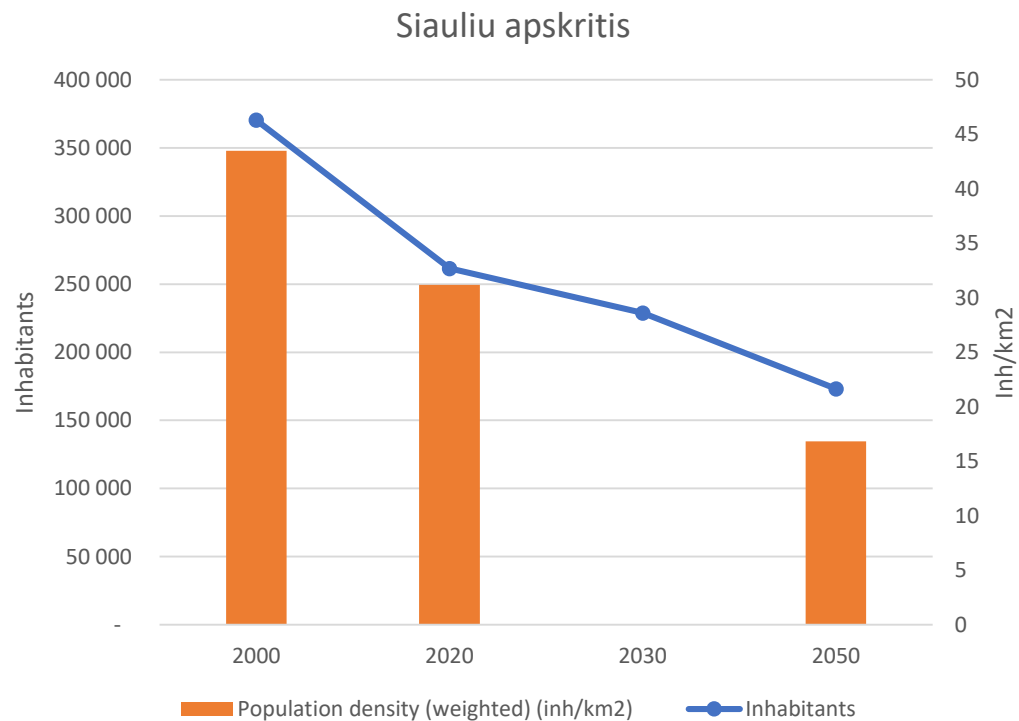

Turizmas

Number of nights spent at tourist accomodation (average of 2020-2022)

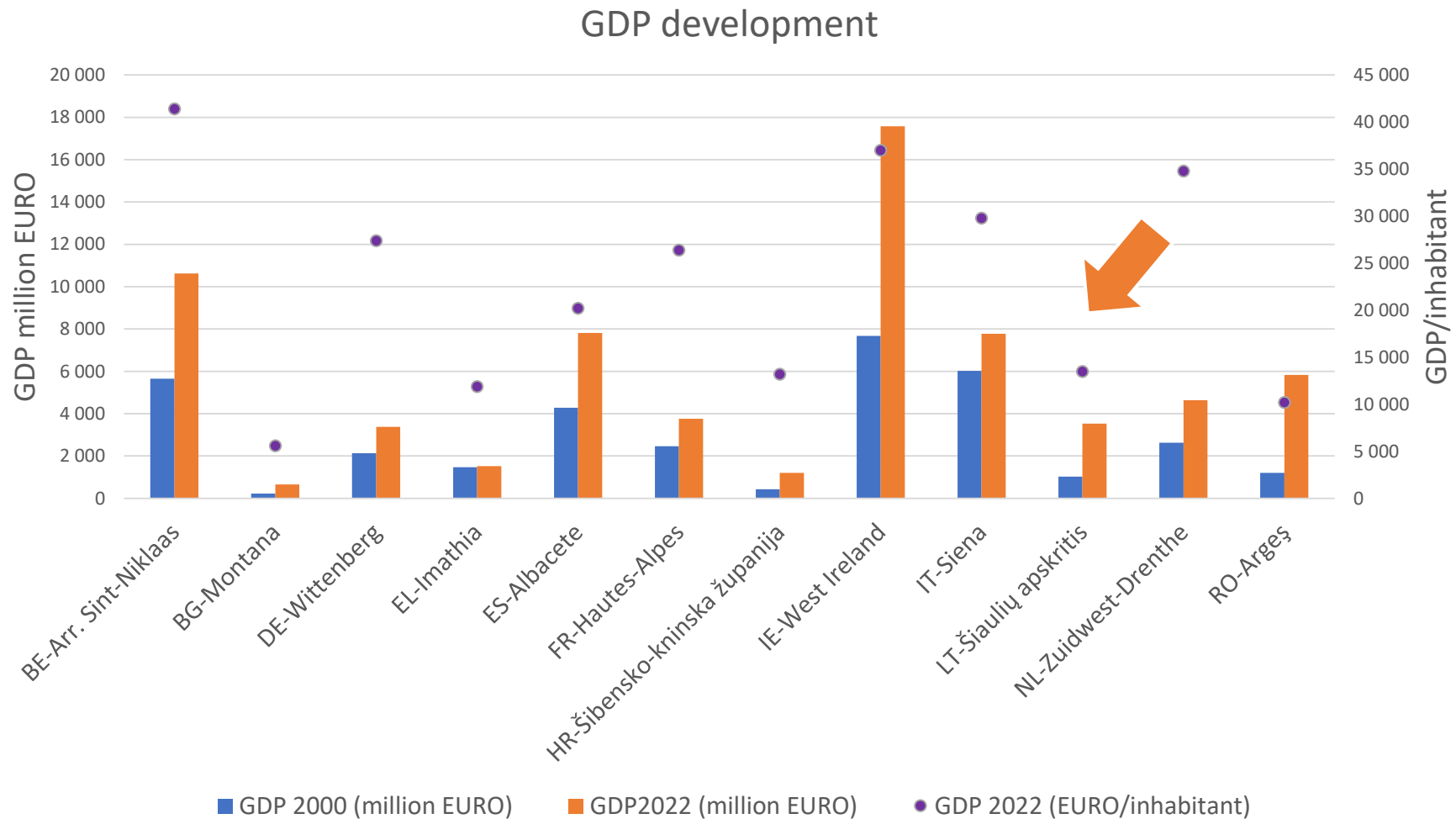

Ateities demografinės tendencijos

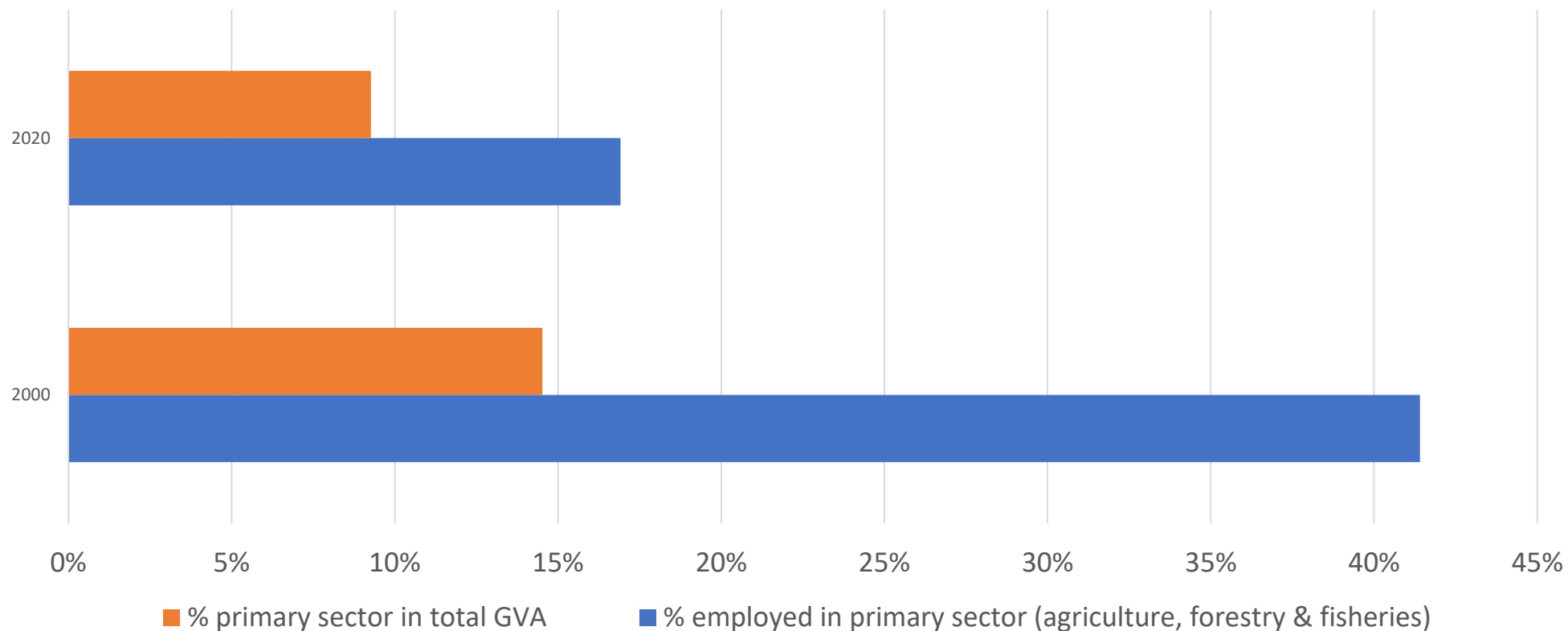
Šiaulių apskritis	Gyventojai	Gyventojų tankumas (svertinis) (gyv/km ²)
2000	370,444	43.5
2020	261,580	31.2
2030	228,890	16.8
2050	173,192	16.8

Istorinė tendencija ir dabartinė bendrojo vidaus produkto padėtis

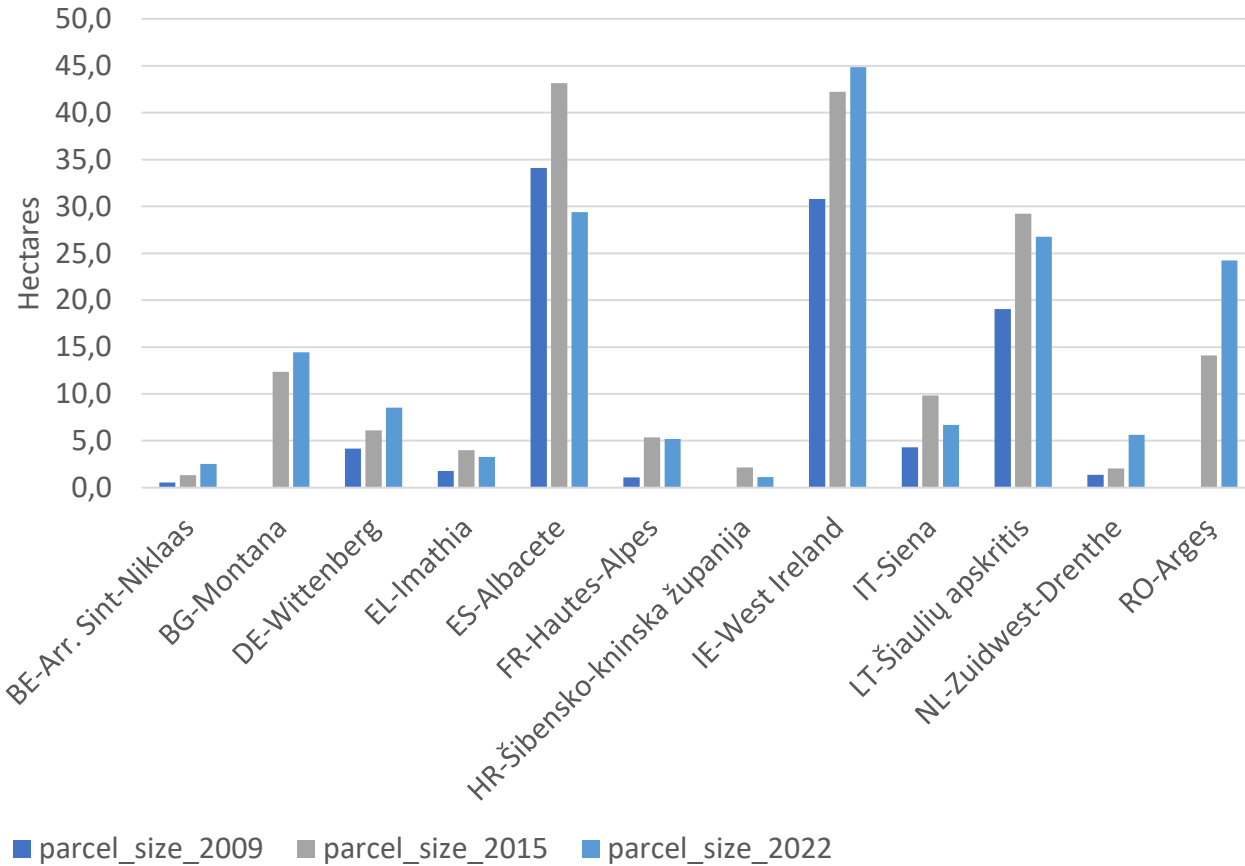
Istorinės ir ateities BPV tendencijos pirminiame sektoriuje ir pirminiame sektoriuje dirbančių žmonių procentas

Šiaulių apskritis: % employed in and % Gross Value Added from primary sector

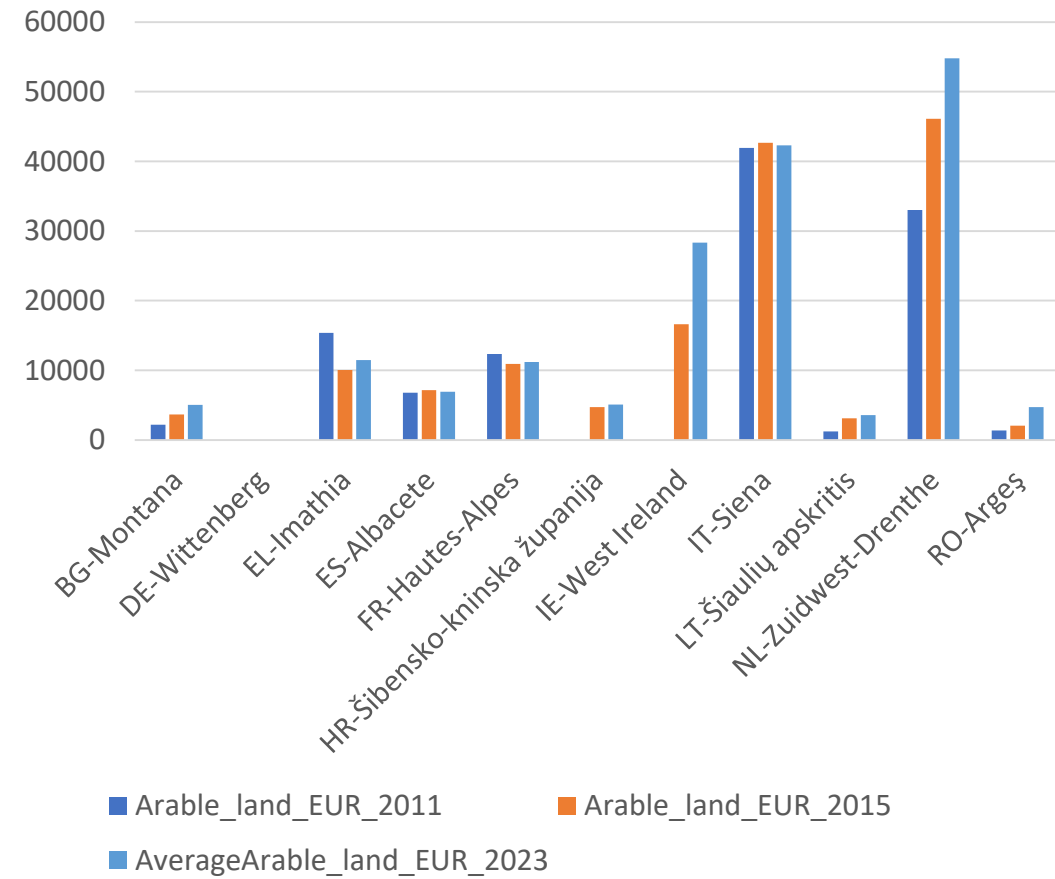

Žemės ūkio paskirties sklypo dydis

Žemės ūkio paskirties sklypo dydis

Vidutinė dirbamos žemės kaina

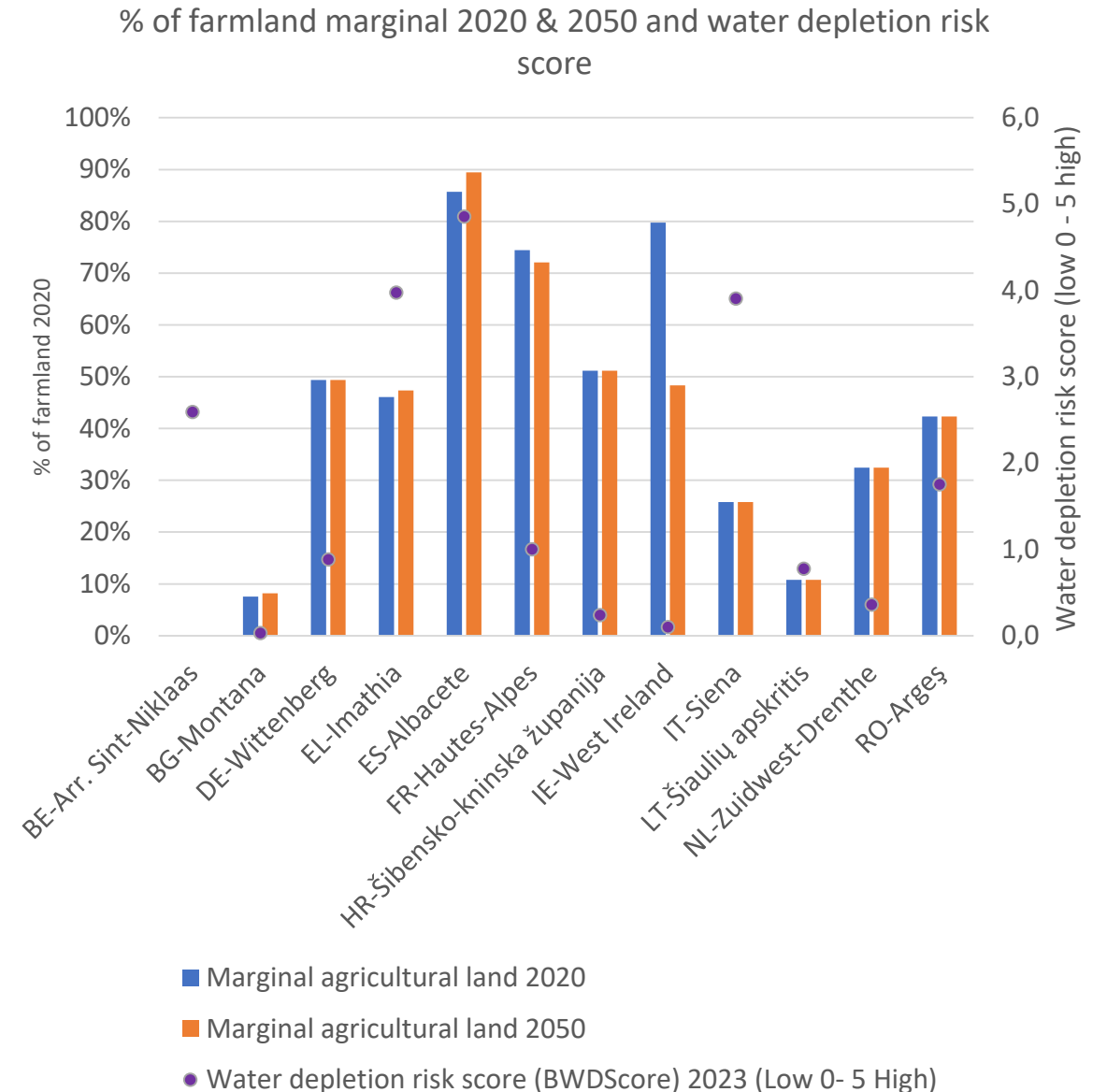

Agroekologinės aplinkybės žemės ūkiui

Riboto panaudojimo žemės, pažymėtos MIDAS pagal:

1. Nepalankus klimatas
2. Perteklinė drėgmė
3. Neigiama cheminė sudėtis
4. Žemas derlingumas;
5. Nepalanki įsišaknijimo būklė;
6. Nepalankus reljefas

Pokyčiai 2020–2050 m.: parengti atsižvelgiant į klimato kaitos lūkesčius

Klausimai

- *Kokie, Jūsų nuomone, pagrindiniai žemės ūkio paskirties žemės naudojimo pokyčiai artimiausius 25 metus Šiaulių apskrityje?*
- *Kokie, Jūsų nuomone, pagrindiniai iššūkiai žemės ūkiui Šiaulių apskrityje per ateinančius 25 metus?*

ES politikos tikslai:
kaip jie bus įgyvendinami Šiaulių apskrityje?

Direktyva „Nuo ūkio iki stalo“;

Gamtos atkūrimo įstatymas;

Atsinaujinančios energijos ir bioekonomikos
direktyva;

Dirvožemio stebėsenos ir atsparumo direktyva.

Politikos tikslai – nuo ūkio iki stalo

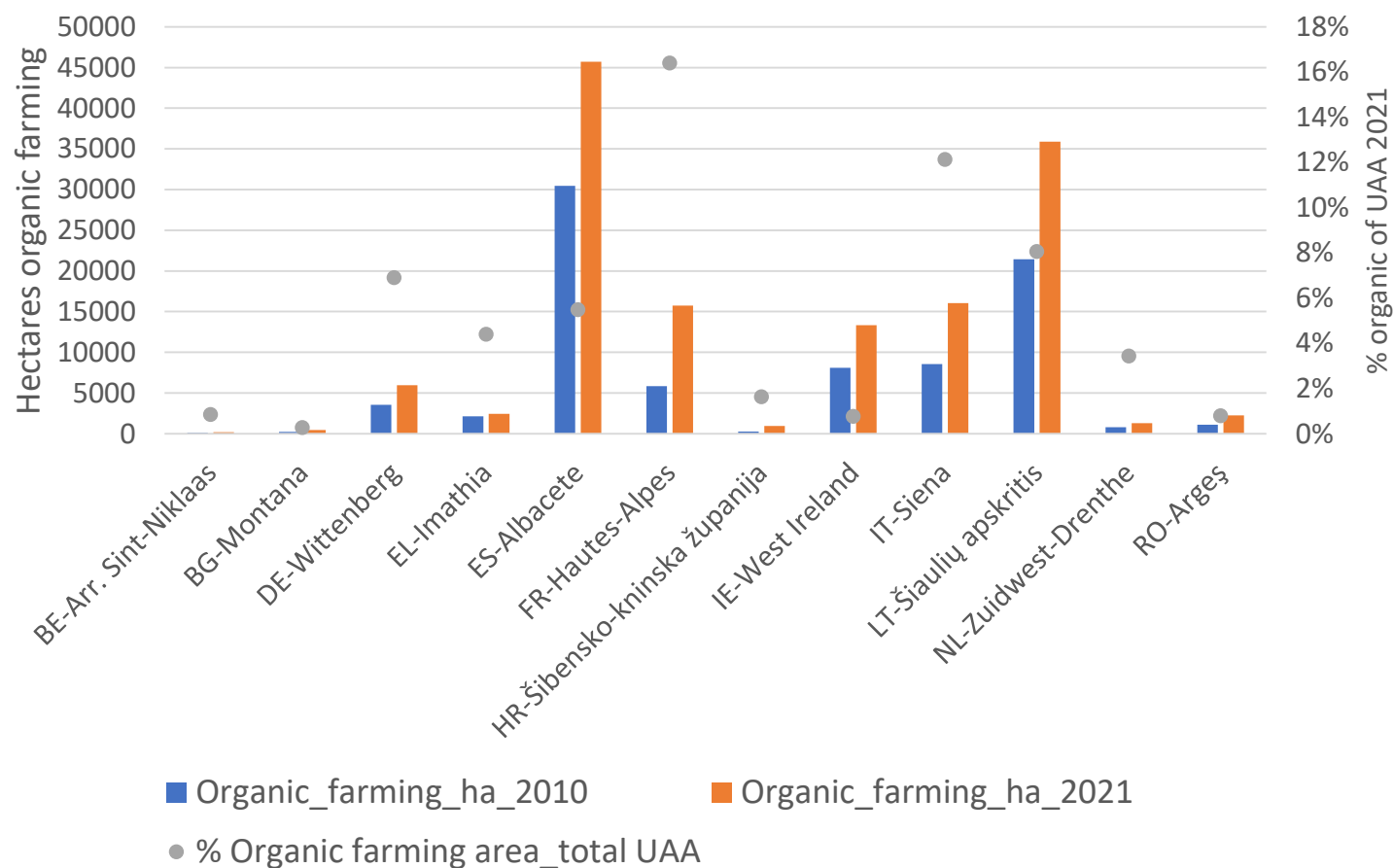
Tikslas – iki 2030 m. sumažinti cheminių pesticidų naudojimą (ir riziką) 50 proc.

Klausimai:

- Kokią įtaką ūkininkavimui turės Šiaulių apskrityje?
- Ar šis tikslas yra įgyvendinamas ūkininkaujant Šiaulių apskrityje, jei ne, kokių priemonių reikia?
- Kokios vietos politikos ar priemonių reikėtų šiam tikslui pasiekti?

Politikos tikslai – nuo ūkio iki stalo

Tikslas - **25% of žemės ūkio naudmenų ekologiniam ūkininkavimui iki 2030**

Politikos tikslai – nuo ūkio iki stalo

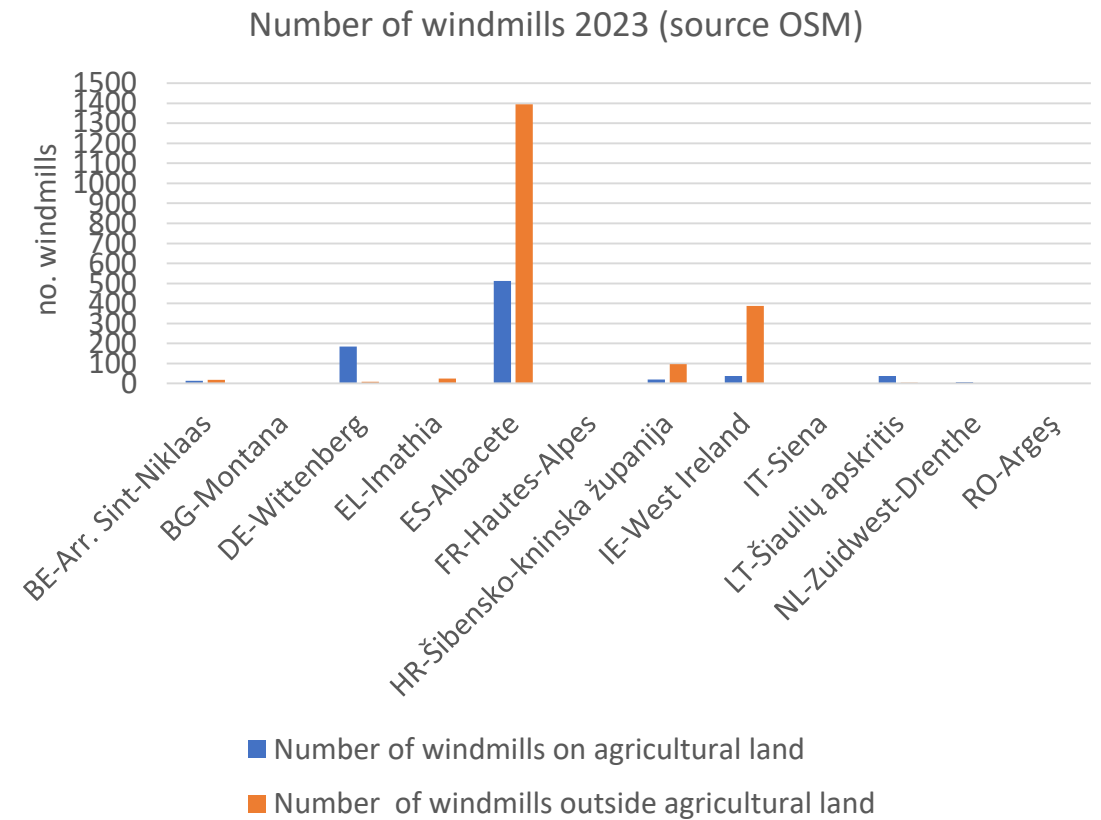
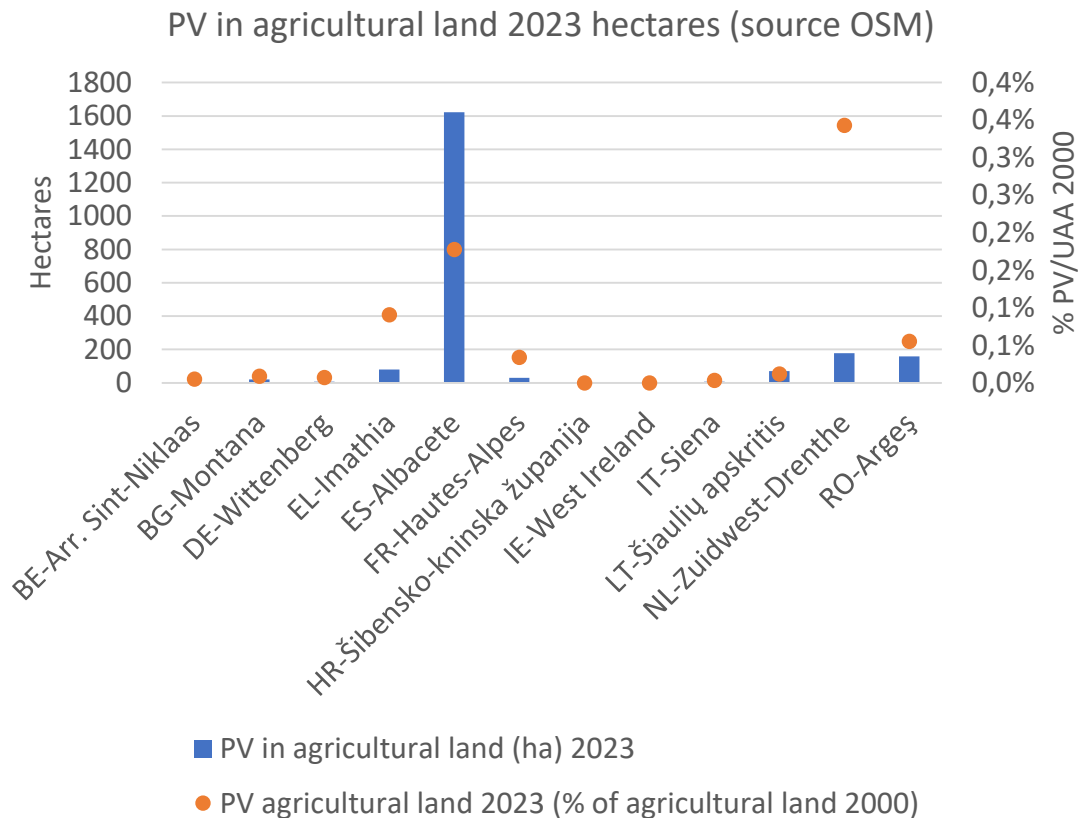
Tikslas - **25% of žemės ūkio naudmenų ekologiniam ūkininkavimui iki 2030**

Klausimai:

- Kokią įtaką ūkininkavimui turės Šiaulių apskrityje?
- Ar šis tikslas yra įgyvendinamas ūkininkaujant Šiaulių apskrityje, jei ne, kokių priemonių reikia?
- Kokios vietos politikos ar priemonių reikėtų šiam tikslui pasiekti?

Politikos tikslai – Atsinaujinanti energija ir bioekonomika

Atsinaujinančios energijos gamyba – Tikslas: gaminti bent savo energijos vartojimui

Politikos tikslai – Atsinaujinanti energija ir bioekonomika

Atsinaujinančios energijos gamyba – Tikslas: gaminti bent savo energijos vartojimui

Klausimai:

- Ar iki 2050 m. Šiaulių apskrčiai įmanoma pasigaminti savo energijos poreikius (šilumai ir elektrai)?
- Kokie yra iššūkiai?
- Koks atsinaujinančios energijos mišinys geriausiai tiks Šiaulių apskrčiai?
- Ar yra ištirta ar išbandyta kitų specifinių atsinaujinančios energijos galimybių Šiaulių apskrčiai?
- Kokios politikos ar priemonių reikėtų, kad būtų lengviau pasiekti tokį energijos autarkijos lygį vietos poreikiams priimtinu būdu?

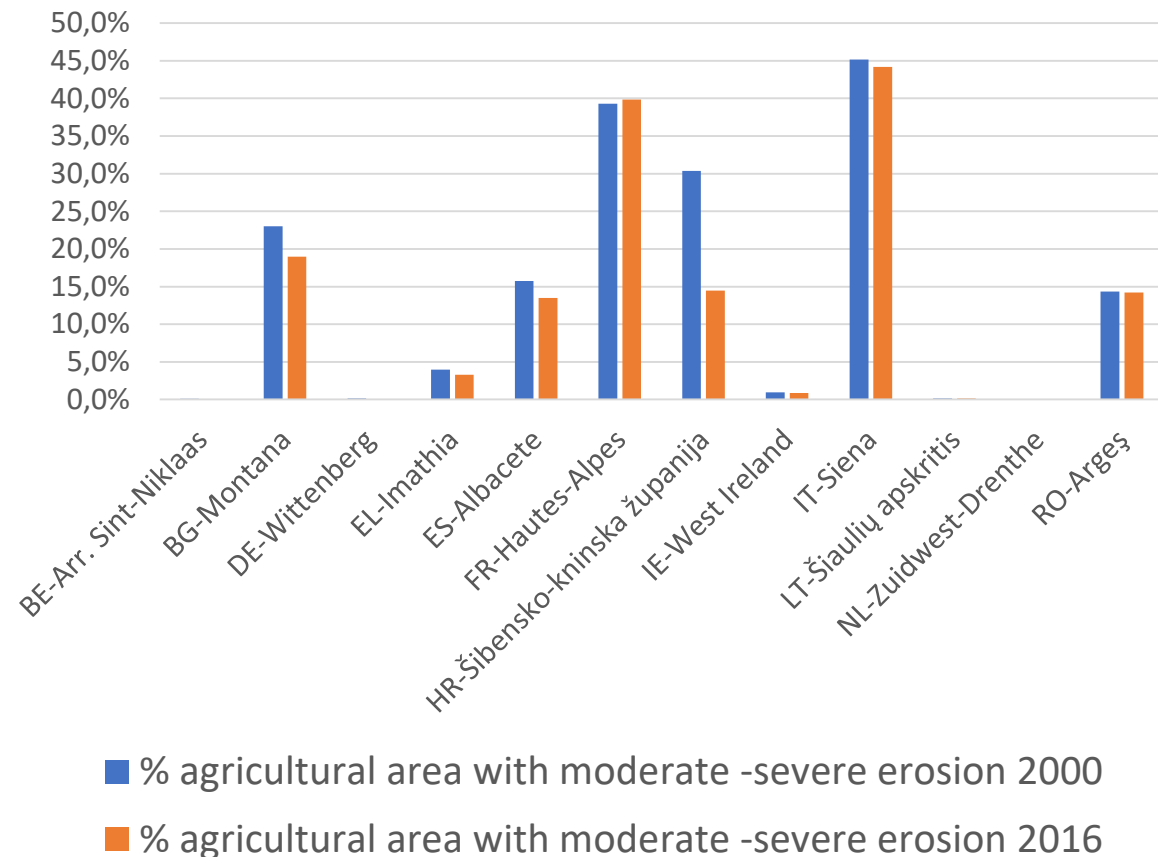
Politikos tikslai – Dirvožemio stebėsenos ir atsparumo direktyva

ES politikos tikslai:

- Dirvos erozija < 2 t/ha/metus;
- Žemės paėmimas ir grunto sandarinimas: 0 žemės paėmimo iki 2050 m
- Dirvožemio anglies išlaikymas;
- Vengti dirvožemio sutankinimo;

Pagal žemės dangos pokyčio informaciją 2000–2018 m.: - 0,1% žemės ūkio paskirties žemės buvo prarasta dėl miesto žemės plėtros.

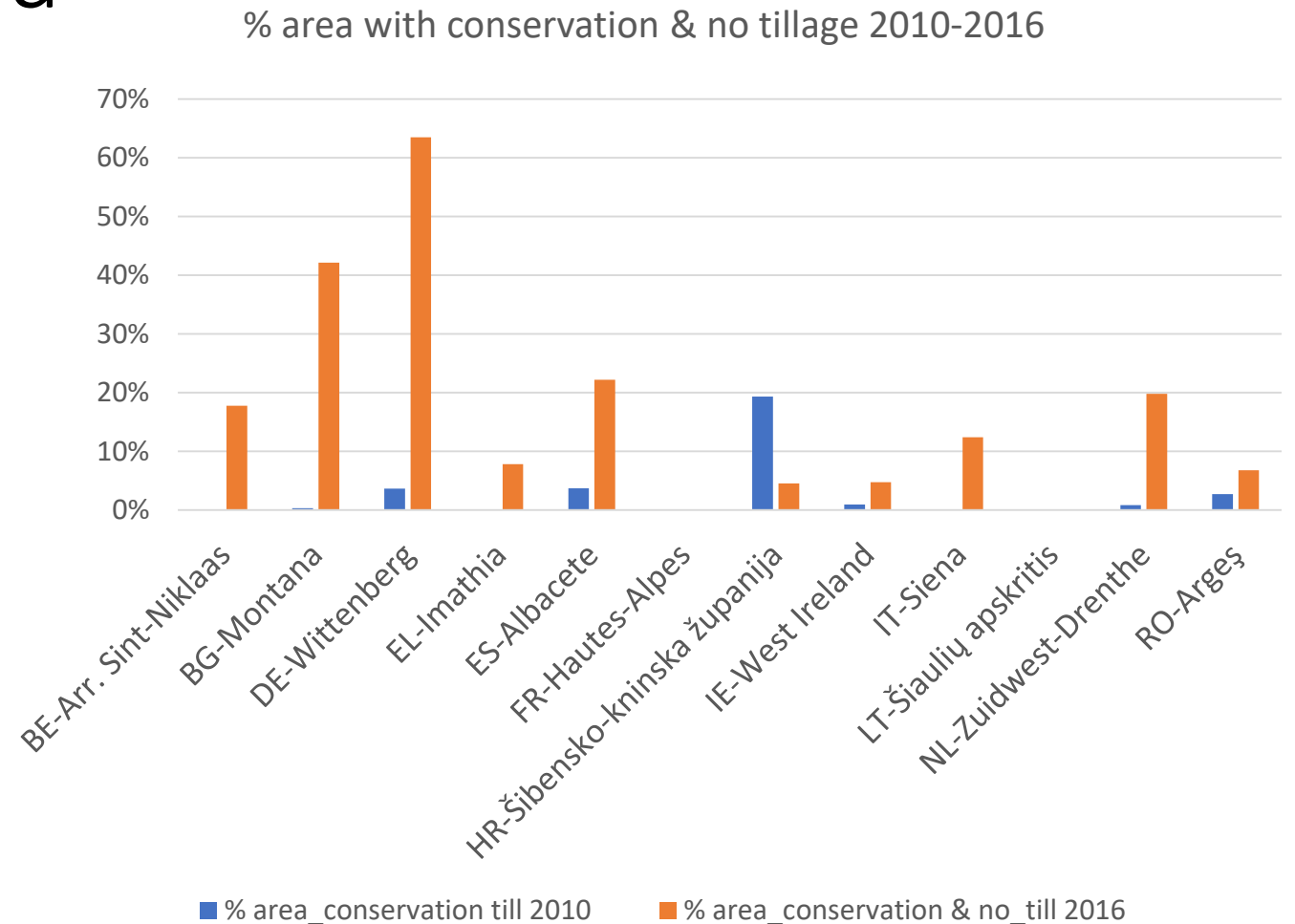
% agricultural area with moderate -severe erosion
2000-2016

Politikos tikslai – Dirvožemio stebėsenos ir atsparumo direktyva

ES politikos tikslai:

- Dirvos erozija < 2 t/ha/metus;
- Žemės paėmimas ir grunto sandarinimas: 0 žemės paėmimo iki 2050 m
- Dirvožemio anglies išlaikymas;
- Vengti dirvožemio sutankinimo;

Politikos tikslai – Dirvožemio stebėsenos ir atsparumo direktyva

ES politikos tikslai:

- Dirvos erozija < 2 t/ha/metus;
- Žemės paėmimas ir grunto sandarinimas: 0 žemės paėmimo iki 2050 m
- Dirvožemio anglies išlaikymas;
- Vengti dirvožemio sutankinimo;

Klausimai:

- Ar dirvožemio erozija yra problema ir kokie pagrindiniai iššūkiai ją spręsti?
- Ar Lietuva nustatė tikslus apriboti žemės paėmimą ir dirvožemio sandarinimą?
- Kokios politikos ar priemonių reikėtų, kad būtų pasiekti ir dirvožemio erozijos ribojimo, ir dirvožemio užsandarinimo tikslai?

^aExcluded: badlands and other unmanaged natural land areas, except if they represent a significant disaster risk

Politikos tikslai – Gamtos atkūrimo įstatymas

ES gamtos atkūrimo įstatymas reikalauja:

- Iki 2030 m. gamtos atkūrimo priemonės bus įgyvendintos mažiausiai 20 % ES sausumos ir jūros teritorijų (pirmiausia dėmesio skiriant Natura 2000 teritorijoms);
- Iki 2050 m. bus taikomos gamtos atkūrimo priemonės visoms ekosistemoms, kurias reikia atkurti;

Priemonių, kurių gali imtis valstybės narės, pavyzdžiai:

- Įdiegti ir atkurti ekstensyvesnę ūkininkavimo praktiką ir sistemas (pvz., ekologinį žemės ūkį, agrarinės miškininkystės sistemas, tradicines ganymo sistemas);
- Įdiegti/išlaikyti didelės įvairovės kraštovaizdžio ypatybes žemės ūkio paskirties žemėje (pvz., kraštovaizdžio elementus, medžių linijas, gyvatvoves, pūdymą);
- Atkurti durpynus, jei jie yra žemės ūkio paskirties žemės.

Žemės ūkiui naudojami durpynai

- **10 %** Lietuvos teritorijos dengia durpynai, o **2/3** yra nusausinti.
- Beveik **pusė visų durpynų yra naudojami žemės ūkiui, jie kasmet išmeta ~7 mln. t CO2** šiltnamio efektą sukeliančių dujų;
- Vandens lygio atstatymas yra pagrindinė nusausintų durpynų atkūrimo priemonė.
- Kol kas tik nauja Atsparumo atkūrimo priemonės priemonė numato finansinę paramą **6000 ha**;
- Gamtos atkūrimo įstatymas nusausintam durpynui atkurti kelia aukštus tikslus, pvz. Iki 2050 m. turi būti **atkurta 50 % plotų**, iš kurių **1/3** plotų turi būti atliktas pakartotinis drėkinimas.

Koks būtų pagrindinis veiksnys, skatinantis iš naujo drėkinti nusausintus durpynus?

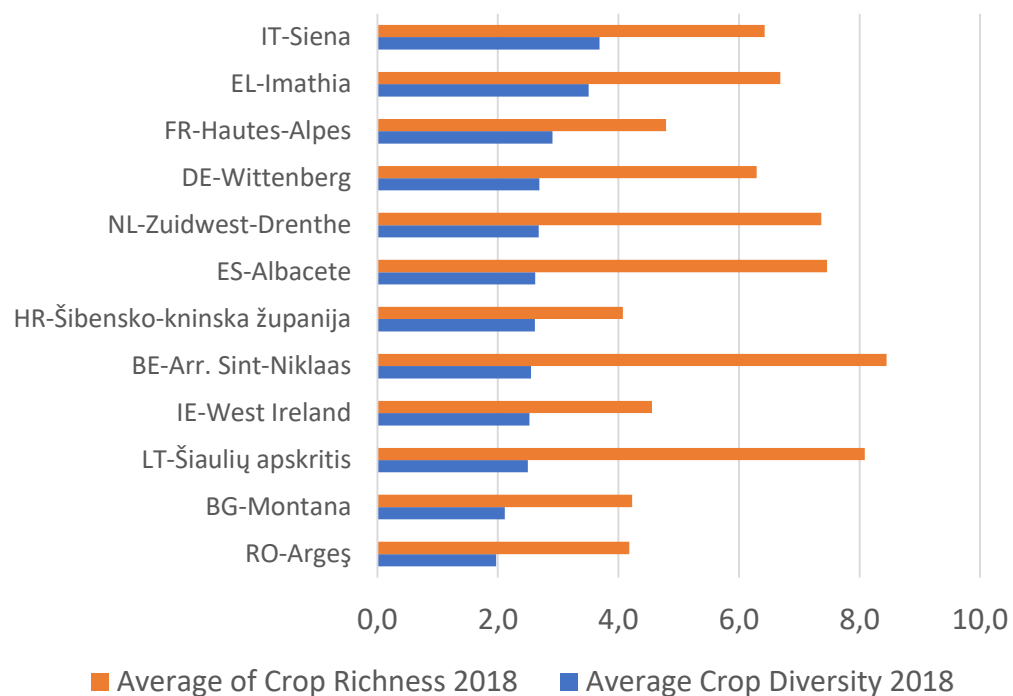
- Teisiniai apribojimai naudoti durpynus?
- Finansinės paskatos (pavyzdžiui, didesnės išmokos už plotą, parama investicijoms į mašinas ir kt.)?
- Naujų produktų, kuriuos būtų galima gaminti iš augalų išaugintų atstatytuose durpynuose, paklausa rinkoje?
- Galimybė panaudoti atstatytus durpynus ne žemės ūkio reikmėms (įrengti saulės ir vėjo jėgaines, sodinti medžius ar energetinį mišką ir pan.)? .

Politikos tikslai – Gamtos atkūrimo įstatymas

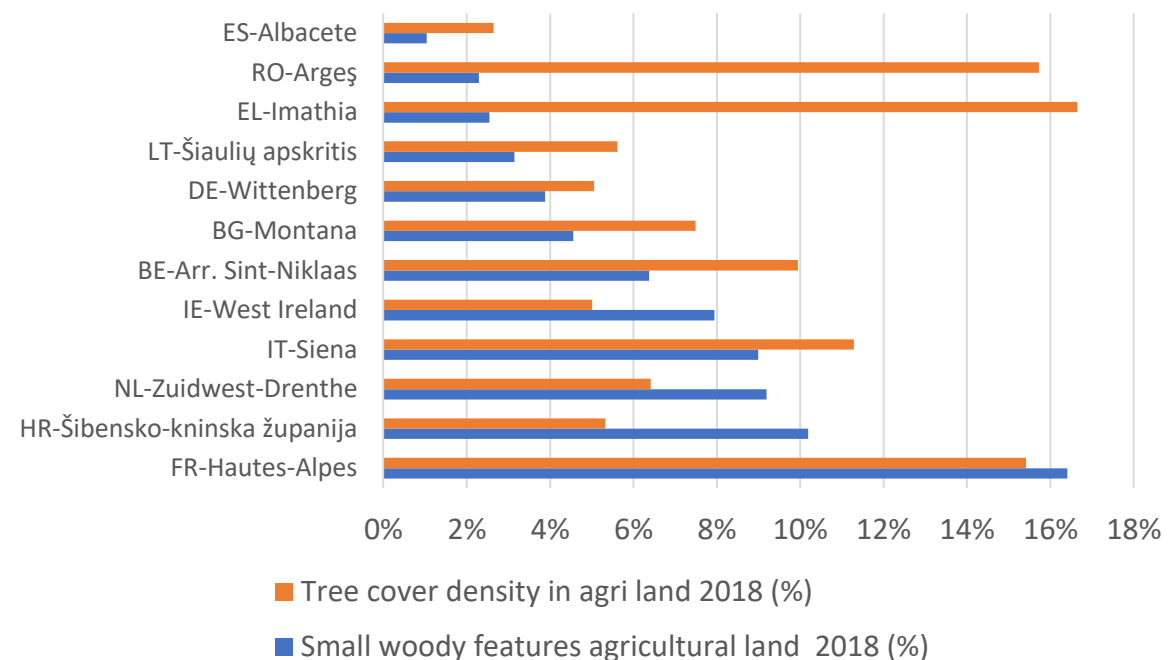
ES gamtos atkūrimo įstatymas reikalauja:

- Iki 2030 m. gamtos atkūrimo priemonės bus įgyvendintos mažiausiai 20 % ES sausumos ir jūros teritorijų (pirmiausia dėmesio skiriant Natura 2000 teritorijoms);
- Iki 2050 m. bus taikomos gamtos atkūrimo priemonės visoms ekosistemoms, kurias reikia atkurti;

Crop richness and crop diversity on arable land

Tree cover density and small woody features (%/agricultural area)

Politikos tikslai – Gamtos atkūrimo įstatymas

ES gamtos atkūrimo įstatymas reikalauja:

- Iki 2030 m. gamtos atkūrimo priemonės bus įgyvendintos mažiausiai 20 % ES sausumos ir jūros teritorijų (pirmiausia dėmesio skiriant Natura 2000 teritorijoms);
- Iki 2050 m. bus taikomos gamtos atkūrimo priemonės visoms ekosistemoms, kurias reikia atkurti;

Klausimai:

- Ar reikia gamtos atkūrimo priemonių ūkininkavimo plotuose Šiaulių apskrityje?
- Kokie pagrindiniai iššūkiai ir galimybės?
- Kokios politikos ar priemonių reikėtų ir kurios geriausiai atitiktų jūsų regioną, kad būtų pasiekti gamtos atkūrimo tikslai?

Paskutiniai klausimai

- Kokie yra aktualiausi iššūkiai Šiaulių regione dėl žemės ūkio, kurie dar nebuvo paminėti ir neaptarti?
- Kokia yra pagrindinė politikos sritis, kurios ES politiką reikia keisti arba kuriai ES politikos NĖRA?